

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Pakkalanrinteen päiväkoti

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lasten puheenvuoro	2
3	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	5
3.1	Pakkalanrinteen päiväkoti	5
3.2	Arvot	6
3.3	Tavoitteellinen varhaiskasvatus	8
3.4	Toiminta-ajatus	8
3.5	Lapsikäsitys ja kasvattajan rooli	10
4	Yhteistyö perheiden kanssa	12
4.1	Arjen yhteistyö	12
4.2	Aloituskäytännöt	14
5	Työ lasten parissa	15
5.1	Kieli ja vuorovaikutus	15
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	16
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	18
5.4	Lasten leikki	18
5.5	Oppimistoimintojen organisointi	20
5.5.1	Lapselle ominainen tapa toimia.....	20
5.5.2	Sisällölliset orientaatiot	21
5.5.3	Oppimisympäristö	22
5.5.4	Pienryhmätoiminta	24
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	27
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki	27
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	28
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	30
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	31
5.8.1	Esiopetus	31
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	34
5.8.3	Avoin varhaiskasvatus.....	34
5.9	Tieto- ja viestintätekniikka.....	35
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	35
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	37
7.1	Hyvinvointityö, yhteistyötahot ja kumppanuudet	37
7.2	Varhaiskasvatuksen viestintä	39

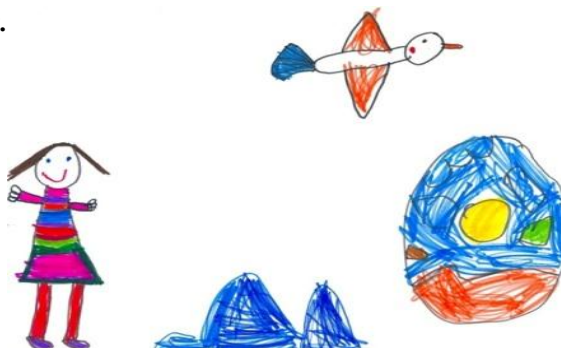
1 Johdanto

Tervetuloa tutustumaan Pakkalanrinteen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen tarkoituksena on toimia työyhteisömme käsikirjana sekä uuden työntekijän perehdytyspakettina, mutta myös tiedonlähteenä vanhemmille siitä, miten me Pakkalanrinteessä toteutamme laadukasta varhaiskasvatusta ja toimimme vanhempien tukena arvokkaan kasvatustehtävän toteuttamisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman ovat laatineet Pakkalanrinteen päiväkodin henkilökunta ja päiväkodin johtaja. Se perustuu valtakunnallisiin linjauksiin (valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 ja valtakunnallinen esiopetussuunnitelma 2010), kuntatason ohjeisiin (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011) sekä työyhteisömme yhteiseen pedagogiseen pohdintaan ja sopimuksiin.

Me Pakkalanrinteessä näemme lapsuuden ainutlaatuisena aikana ja jokaisen lapsen vertaisryhmänsä ainutkertaisena yksilönä – ”kuljemme yksilöllisesti kohti yhteistä päämäärää”. Meille tärkeitä tavoitteita ovat laadukkaan vuorovaikutuksen toteutuminen, lapsen osallisuus sekä turvallinen ympäristö. Jotta onnistuisimme tavoitteissamme, pyrimme toimimaan mahdollisimman suuren osan päivästä pienryhmäperiaatteella. Ymmärrämme erilaisuuden käsitteen ja pyrimme yhdessä luomaan jokaiselle lapselle hyvän päivän juuri tänään.

TAIKATAKIN ARKIPUHE IHMISEKSI KASVAMISESTA

*Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola
ja onko muovivaahtoa sen hurjan härän kuola.
Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa maailmassa
täytyy asua.
Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa.
-Ilpo Tiihonen -*

2 Lasten puheenvuoro

No mä olen päiväkodissa sen takii..
...kun mun äiti ja isä on töissä, enkä
mä voi olla yksin kotona.
...kun kotona ei ole ketään, joka hoi-
tais mua ja vanhempien pitää olla
töissä.
...me ei olla vielä aikuisia.
...aikuiset on töissä, niin tarvii hoitoo

Päiväkodissa mä
...leikin..
...syön ja käyn vessassa..
...askartelen ja maalaan..
...laulan ja soitan niillä soittimilla..
...no mä teen ihan kaikkee...tai en mä
kyl koskaan oo käipeilly siinä käipeilysei-
nässä..
...ajetaan polkupyörillä ulkona..
...leikitään legoilla ja autoilla..
...käydään retkillä ja syödään siellä nii-
tä eväitä..

*Osallisuus on sellasta, et osaa kaik-
kee...*

*...saa osallistua kaikkeen... vaikka
päättää, et meneekö ulos vai
ei... niin ja saa rakentaa aikuisen
kans kotileikkiä... me tehtiin silloin
telkkari ja kaukosäädin.
...saa itse päättää mihin leikkiin
menee ja et kenen kanssa leikkii.*

*"Kiitorata on kiva paikka, kun siellä saa ajaa mopoilla ja
juosta... tai sit siel voi rakentaa isoilla palikoilla"*

"Ulkona on kiva ajaa pyörällä"

*"Mä tykkään olla jumppasalissa... tai sit siel vesileikissä,
kun siel tulee ihan märäks"*

*"Kotileikki on ihana, kun siel on se kakku, mihin voi lait-
taa kynttilät... siel ei oo ikkunaa ja se on vähän hassua"*

*"Aikuiset on välillä kivoja ja leikkiviä, välillä
tylsä ja komentelevia"*

*"Ne on sellasia kivoja, kun ne nauraa ja ottaa
sylvän ja kutittaa"*

"Ne on ihan hassuja"

*"Ne aikuiset opettaa hauskoja asioita ja sit ne
kyselee viikonpäiviä"*

*"Aikuiset on isoja ja pieniä ja sit on vähän kes-
kikokoisiakin"*

*"Ne hoitaa lapsia, ettei kukaan karkaa... ja ne
lukee kirjoja ja tulee leikkimään"*

No ois kiva, jos lapset saís olla aina siellä
missä haluaa...kiitoradalla ja salissa...
...vois maalata ja syödä karkkia...
...vois aina leikkiä sisikon kanssa...
Lapset saís siivota kaikki huoneet, eikä
aikuiset auttaisi yhtään.
Toka päivä voís olla jumppasalissa.

...Kerran x löi mua lapíol-
la...aikuinen otti sen lapíon
pois ja x joutu siihen aikuisen
kätehen...ne jutteli ja sit ne kä-
veli siellä pihalla...

3 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

3.1 Pakkalanrinteen päiväkoti

Pakkalanrinteen päiväkoti sijaitsee Pakkalassa, uuden asuinalueen kupeessa. Osoitteemme on Pakkalanrinne 4, 01510 Vantaa. Päiväkodissa toimii seitsemän kokopäiväryhmää, joista yksi on integroitu ryhmä sekä kaksi kerhoryhmää vuoropäivinä (isojen kerho ma, ke, pe ja pienten kerho ti, to). Kasvattajia jokaisessa kokopäiväryhmässä toimii kolme ja kerhoryhmissä kaksi.

Päiväkotimme on avoinna maanantaista perjantaihin kello 6.00-18.00. Päivystysaikojen eli klo 6.00-7.00 ja 17.00-18.00 aukiolo perustuu perheiden työstä tai opiskelusta johtuviin hoidontarpeisiin, jotka sovitaan hoitoaikasopimusta tehdessä.

Päiväkodin tilat jakautuvat siten, että kiitorata-käytävän vasemmalla puolella toimii kaksi pienten lasten (1-2-vuotiaat) ryhmää: Kirsikkapuisto ja Vaahteramäki, Hunajalaakson sisarusryhmä 1-4-vuotiaille sekä Ruusukujan yli 3-vuotiaiden ryhmä. Kiitoradan oikealla puolella toimii Tuulentuvan integroitu ryhmä yli 3-vuotiaille sekä kaksi 3-6-vuotiaiden lasten ryhmää: Mustikkametsä ja Vihervaara sekä kerhot.

Pakkalanrinteen varhaiskasvatussuunnitelma

Pakkalanrinteen päiväkoti on avannut ovensa asiakkaille elokuussa 2010. Tilat ovat avarat ja uutuuttaan hohtavat ja ne on suunniteltu pienryhmätoimintaa silmälläpitäen. Jakotiloja on paljon ja tilat mahdollistavat erilaisten ryhmärakenteiden suunnittelun ja käytön. Ryhmien muodostamisessa huomioidaan lasten ikä, kehitystaso ja kaverisuhteet.

Päiväkodin aidattu piha on jaettu väliaidalla pienten ja isojen lasten leikkialueisiin. Molemmilla pihoilla on oma varastorakennuksensa, joissa säilytettävät leikkivälineet ovat helposti saatavilla. Pihoille on myös tehty pihavalvontasuunnitelmat, joiden mukaan henkilökunta jakaantuu lapsia valvomaan. Pienryhmätoiminnalla ja ulkoilua porrastamalla huolehdimme siitä, että piha-alueilla ulkoilee aina sopiva määrä lapsia kerrallaan. Piha-alueen porteissa on tuplalukitus, ketjulukot portin ulkopuolella varmistavat porttien turvallisuuden. Piha-aluetta on jaettu pienempiin osioihin väliaidoilla ja erilaisin materiaalein. Keinualueet on aidattu sekä pienten että isojen puolella valvonnan helpottamiseksi.

3.2 Arvot

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Jokaisessa päivähoitoyksikössä paneuduttiin vantaalaisiin arvoihin ja niiden vaikutukseen varhaiskasvatuksessa. Näiden pohdintojen tuloksena syntyivät Vantaan varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015.

Näin arvot toteutuvat Pakkalanrinteessä:

Innovatiivisuus näkyy lasten kanssa tehtävässä työssä kekseliäisyytenä ja tapoina ratkaista haasteita sekä toimia uusilla tavoilla tilanteissa, jotka tulevat arjessa vastaan. Uuden yksikön osalta innovatiivisuus näkyy kaiken uuden luomisessa; toimintatavat ja menetelmät sekä oppimisympäristö mietitään alusta alkaen juuri Pakkalanrinteen lapsille sopiviksi. Samalla, kun luomme uutta, arvioimme myös jo käytössä olevia tapoja toimia.

Kestävä kehitys arvona pitää sisällään ekologisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman. Ekologisesti huolehdimme siitä, että hankinnat lelujen ja muun tavaran osalta ovat kestäviä ja tarpeellisia. Lelujen kierrätys, luonnon- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen askarteluissa ja leikeissä, paperinkeräys ja monistusmäärien minimoiminen kuuluvat myös päiväkotimme ekologiin toimintamalleihin. Pidämme yhdessä lasten kanssa huolta ympäristöstämme: leluista, tiloista ja luonnosta. Käymme säännöllisesti metsäretkillä, jotka omalta osaltaan tukevat lapsen luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä.

Kulttuurillisesti otamme toiminnassamme huomioon suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämisen mm. juhlien, laulujen, leikkien ja hyvien tapojen osalta. Kunnioitamme kaikkien asiakasperheiden omaa kulttuuria ja tiedostamme eri kulttuurien ja uskontojen ominaispiirteet.

Sosiaalisesti kestävä kehitys päiväkodissamme on tasa-arvoisuutta taustasta ja sukupuolesta riippumatta ja toisten ihmisten kunnioittamista. Ammattikasvattaja ymmärtää tavoitteisiin tähtäävän varhaiskasvatuksen merkityksen työtapoja sekä toimintamalleja valitessaan.

Taloudellisesti ajatellen laadukkaassa varhaiskasvatuksessa toteutunut lapsen ”hyvä päivä tänään” on suora investointi tulevaisuutta varten. Lisäksi päiväkotimme tarjoamat päivähoidon eri muodot avoimen varhaiskasvatuksen kerhoista esiopetukseen mahdollistavat lapselle jatkumon tutussa ympäristössä perheen hoidontarpeiden muuttuessa.

Yhteisöllisyys tarkoittaa jokaisen lapsen yksilöllistä huomioimista ja tukemista ryhmän jäsenenä ja kehittymistä näin ainutlaatuisiksi persoonaksi. Samalla lasta ohjataan ottamaan muita huomioon ja välittämään tovereidensa hyvinvoinnista. Tiedostamme arjessa, että minäkuva muodostuu aina vallitsevassa ympäristössä sen pohjalta, miten yksilö kokee itsensä suhteessa muihin ja miten muut kokevat yksilön. Näin ollen muokkaamme jatkuvasti oppimisympäristöä lasten tarpeita vastaavaksi, jotta kaikki saavat onnistumisen kokemuksia ja positiivista palautetta ryhmässä olostaan. Yhteisöllisyys on myös vanhempien kuulemista ja huomioimista; vanhempien kanssa kädyt varhaiskasvatuskeskustelut luovat pohjan toiminnan suunnittelulle.

Yhteisöllisyys työyhteisössä on yhteiseen hyvinvointiin pyrkimistä. Jokainen työntekijä on vastuussa omasta ammatillisesta käyttäytymisestään, sitoutumisesta perustehtäväänsä ja hyvän ilmapiiirin luomisesta. Tiimit, pedagogiset palaverit ja edustuksellinen tiimirakenne antavat jokaiselle työntekijälle raamit toimimiseen ja tukevat sitoutumista yhteiseen työhön.

3.3 Tavoitteellinen varhaiskasvatus

Tavoitteellinen varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus, joka mahdollistaa lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin. Laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja osallistuva lapsi, ovat tavoitteellisen varhaiskasvatuksen lähtökohtia. Päiväkodissamme toteutetaan varhaiskasvatusta kerhotoiminnan, päivähoidon, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen jatkumona. Kaikissa toimintamuodoissa yhteistyö ja vuorovaikutus vanhempien kanssa on tärkeää.

3.4 Toiminta-ajatus

Pakkalanrinteessä näemme lapsuuden ainutlaatuisena aikana, jolloin positiivisen minäkuvan kehitys korostuu. Sen vuoksi toteutamme tavoitteellista varhaiskasvatusta, jossa keskiössä on lapsi. Turvalisessa kasvuympäristössä on aina läsnä laadukas vuorovaikutus. Aikuinen on vastuussa siitä, että lapsen jokainen erilainenkin päivä on hyvä päivä juuri tänään.

➤ Turvallinen kasvuympäristö

Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö on joustava sekä luovuu-teen, omaan ajatteluun ja kokeiluun innostava. Psyykkiset ja sosiaaliset tekijät asettavat tavoit-teet, joiden pohjalta fyysistä ympäristöä muokataan. Turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön luominen ja ylläpitäminen on aina aikuisen vastuulla.

➤ Laadukas vuorovaikutus

Laadukkaassa vuorovaikutuksessa pitää toteutua ikätasoisesti mahdollisuus kertoa, kysyä, kuunnella ja ihmetellä. Vuorovaikutustilanteiden tulee olla rauhallisia, katsekontaktin mahdol-listavia ja yksilön huomioivia. Näin ollen lapsiryhmää jaetaan päivän kaikissa tilanteissa pie-nempiin ryhmiin, mikä helpottaa niin lasten kuin aikuistenkin sitoutuneisuutta. Aikuinen sijoit-tuu tilassa lasten lähetyville ja samaan tasoon heidän kanssaan. Positiivisuus sävyttää kaikkia vuorovaikutustilanteita; aikuinen ohjaa ja kannustaa, ei korjaa ja käskytää.

➤ Osallistuva lapsi

Osallisuus on kokemusta kuulumisesta ryhmään. Jokaisen lapsen tulee tulla kuulluksi päivit-täin ja lapsia kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lapsi on keskiössä ja osallistuva kaikessa päiväkodin toiminnassa. Suunnittelu ja arjessa toimiminen pitävät sisällään ajatuksen lapsen tarpeista ja kiinnostuksen kohteista. Kun tunnemme lapsen, osaamme järjestää arkea juuri hänelle sopivaksi ja ohjata jokaista yksilöllisesti yhdessä muiden kanssa toimiessa.

3.5 Lapsikäsitys ja kasvattajan rooli

Lapsi on luonnostaan utelias, tutkiva, kekseliäs ja toimiva. Jokainen lapsi on arvokas juuri sellaisena kuin hän on, sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Lapsella on oikeus olla lapsi turvallisissa mielin ilman jatkuvia suorituspaineita. Aikuinen on vastuussa lapsen hyvinvoinnista ja ympäristön muokkaamisesta lapsen tarpeita vastaavaksi. Lapsi on ensisijaisesti lapsi, eikä oman sukupuolensa edustaja. Kaikille lapsille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet leikkiä erilaisia leikkejä ja tutkia omia kiinnostuksenkohteitaan välittämättä stereotyyppisistä sukupuoliroolimalleista.

Hyvä kasvattaja on vahvan teoreettisen pohjan omaava varhaiskasvatuksen ammattilainen, joka toimii ryhmässä lapsen edun mukaisesti. Kasvattaja osaa kuunnella, lukea tilanteita ja toimia johdonmukaisesti arjen tilanteissa sekä lapsia että heidän perheitään kohtaan. Hyvät vuorovaikutustaidot ja sitoutuneisuus ovat ammatillisen toiminnan perusteita. Lapsuuden ajanjakson ja jokaisen hoitettavan lapsen tuntemus luo pohjan arjen, ympäristön ja toiminnan suunnittelulle ja jokaisen lapsen yksilölliselle huomioimiselle ryhmän jäsenenä.

Arjessa kasvattaja osaa toimia erilaisten tilanteiden mukaan. Kiireettömyys ja sitoutuneisuus ovat aidon läsnäolon perustana. Hyvä kasvattaja keskittyy tietoisesti vallitsevaan hetkeen ja tiedostaa läsnäolon merkityksen. Kasvattaja on aina vastuussa ryhmänsä ilmapiiristä. Päivähoidon muuttuvassa arjessa joustavuus ja yhteistyö ryhmien välillä korostuvat kasvattajan roolissa. Pakkalanrinteessä kasvattaja omaa kehittävän työotteen, jonka perustana on jatkuva havainnointi, suunnittelu, itse toiminta ja sen arviointi.

1-2-vuotias	2-3-vuotias	3-4-vuotias	4-5-vuotias	5-6-vuotias
• läheisyyttä tankkaava • maailmanvalloittaja • yksin yhdessä muiden kanssa • matkija • touhukas	• uhmakas ”minä itse” • kaverit jo tärkeitä • kyselevä • mielikuvitus vilkastuu • kuvittelu- ja rooli- leikit alkavat	• halu tehdä itse • villi vipeltäjä • kavereiden merkitys kasvaa • kuvittelu- ja roolileikkien kulta-aika	• muut huomioiva • nauttii samikäisten seurasta • rooli- ja mielikuvitusleikit ja yksinkertaiset sääntöleikit • vilkas mielikuvitus, luova • liioittelu • muihin vertaileva	• omatoiminen ja itsenäinen • tunteiltaan ailahteleva • sääntöleikit kiinnostavat, häviäminen hankalaa • kaverit ja ystävyssuhteet tärkeitä • pohdiskeleva

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Arjen yhteistyö

Yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Yhteistyön toimivuus, molemminpuolinen kunnioitus, luottamus ja avoimuus ovat lähtökohtia hedelmälliselle kasvatuskumppanuudelle. Aikuisten yhteisenä tavoitteena tulee aina olla lapsen paras. Yhteistyö alkaa ennen päivähoiton aloittamista tutustumisella ja aloituskeskustelulla. Vanhempien toiveet huomioidaan lapsen arjessa mahdollisimman hyvin. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea vanhempia kasvatustehtävässään sekä lasta kasvussa ja kehityksessä yksilönä, mutta myös ryhmän jäsenenä.

Lapsen päivästä, kasvusta ja kehityksestä **keskustellaan päivittäin** tuomis- ja hakemistilanteissa vanhempien toiveiden mukaan. Perushoidollinen puoli korostuu kuulumisissa etenkin pienten ryhmissä. Päivän leikit, touhut ja kaverisuhteiden kehitys ovat myös tärkeää kerrottavaa. Tavoitteenamme on avoin keskusteluilmapiiri, jossa kaikki kokevat tulevansa kuulluksi. Rohkaisemme vanhempia soittamaan meille päivän aikana, mikäli jokin asia painaa heidän mieltään, sillä aina lapsen tuonti- ja hakutilanteessa ei ole mahdollista keskustella rauhassa. Ryhmien ilmoitustauluilta vanhemmat saavat tietoa viikon touhuista, tapahtumista ym. päivähoiton tärkeistä asioista. Lisäksi ryhmät tiedottavat vanhemmille ajankohtaisista asioistaan, ryhmän kuulumisista ja tulevista tapahtumista säännöllisesti sähköpostitse kuukausikirjeellä.

Vanhempainilta järjestetään syksyllä uuden toimintakauden alkaessa ja lisäksi aina tarvittaessa. Vanhempainilloissa kerrotaan tarkemmin toimintaperiaatteista ja pedagogisista ratkaisuista. Vanhempainillasta laaditaan muistio, joka lähetetään sähköisesti seuraavan kuukausikirjeen yhteydessä kaikille perheille.

Vähintään kerran vuodessa vanhempien kanssa varataan keskusteluaika, jolloin laaditaan lapselle **varhaiskasvatussuunnitelma** (*vasu*). Suunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet sekä toimintatavat, joilla lasta tuetaan päivittäisissä tilanteissa, niin päiväkodissa kuin kotonaakin. Varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu sekä vanhempien että päiväkodin kasvattajien näkemyksiin lapsesta ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Lisäksi toimintaamme kuuluvat erilaiset **juhlat ja muut tapahtumat**, joihin perheet ovat tervetulleita osallistumaan. Tapahtumissa perheet pääsevät tutustumaan lapsensa arjen tärkeisiin henkilöihin ja toisiin perheisiin. Yhdessä tekemällä ja kokemalla vuorovaikutus syntyy luontevasti ja tasavertaisesti. Keräämme jokaiselle lapselle kasvunkansioon muistoja ja valokuvia päiväkodin arjesta.

Vanhempien muodostama vanhempaintoimikunta on yksikössämme käynnistelyvaiheessa ja toimikunnan toimintamuoto selviää sen pyörähdettyä kunnolla käyntiin.

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa varten teetimme vanhemmilla kyselyn heidän toiveistaan lastensa päiväkotipäivään, toimintaan, tiedottamiseen ja yhteistyörakenteisiin liittyen. Vanhempien toiveet painottuivat perushoittoon ja turvallisuuteen sekä informatiivisiin asioihin. Pääsääntöisesti vanhemmat olivat tyytyväisiä päiväkotimme yleiseen ilmapiiriin, henkilökunnan vuorovaihtustaitoihin ja toiminnan järjestämiseen.

4.2 Aloituskäytännöt

Päiväkodin johtaja ilmoittaa perheelle päivähoitopaikasta puhelimitse heti, kun paikka on varmistunut. Tämän jälkeen kasvattaja lapsen tulevasta ryhmästä ottaa perheeseen yhteyttä sopiaukseen aloituskäytännöistä ja aloituskeskustelun ajankohdasta. Tavoitteena on, että sama henkilö vastaisi mahdollisimman pitkälti lapsen ja perheen tutustumisjaksosta, jotta luottamuksellinen kasvatuskumppanuus saisi parhaan mahdollisen pohjan toiminnalleen.

Aloituskeskustelua varten perhe tulostaa Vantaan kaupungin internet-sivuilta *Lapsi kotioiloissa* -kaavakkeen ja täyttää sen ennen keskusteluun tuloa. Tavoitteena on, että ensimmäinen tapaaminen olisi pelkästään aikuisten kesken, jotta lapsen aloittaessa tutustumisen voidaan keskittyä vain häneen. Aloituskeskustelussa päivähoidon henkilökunta on kuuntelevassa roolissa ja ottaa vastaan tietoa aloittavasta lapsesta. Keskustelussa vanhemmilla on mahdollisuus esittää toiveita ja omia ajatuksiaan lapsen hoitoon liittyen. Lisäksi keskustelussa kerrotaan ryhmästä ja sen toiminnasta sekä yleisesti päivähoidosta. Tutustumisaikataulu lapsen hoidon aloitukselle sovitaan myös tämän keskustelun aikana. Aloituskeskustelun tai tutustumisjakson aikana täytetään lapsen *hoitoaikasopimus* yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Tutustumisjakso räätälöidään jokaisen perheen kanssa juuri heille sopivaksi käyntien ja vanhempien paikallaolon suhteen. Tutustumisen aikana perhe pääsee osaksi ryhmän tavallista arkea ja pienryhmätoimintaa. Lapsi tutustuu aluksi ryhmän aikuisiin, lapsiin ja toimintatapoihin yhdessä äidin tai isän kanssa. Tämän jälkeen lapsen on helpompi jatkaa tutustumista ilman vanhempiaan. Lapsella on oikeus turvautua haluamaansa aikuiseen ja sitä kautta löytää paikkansa ryhmässä.

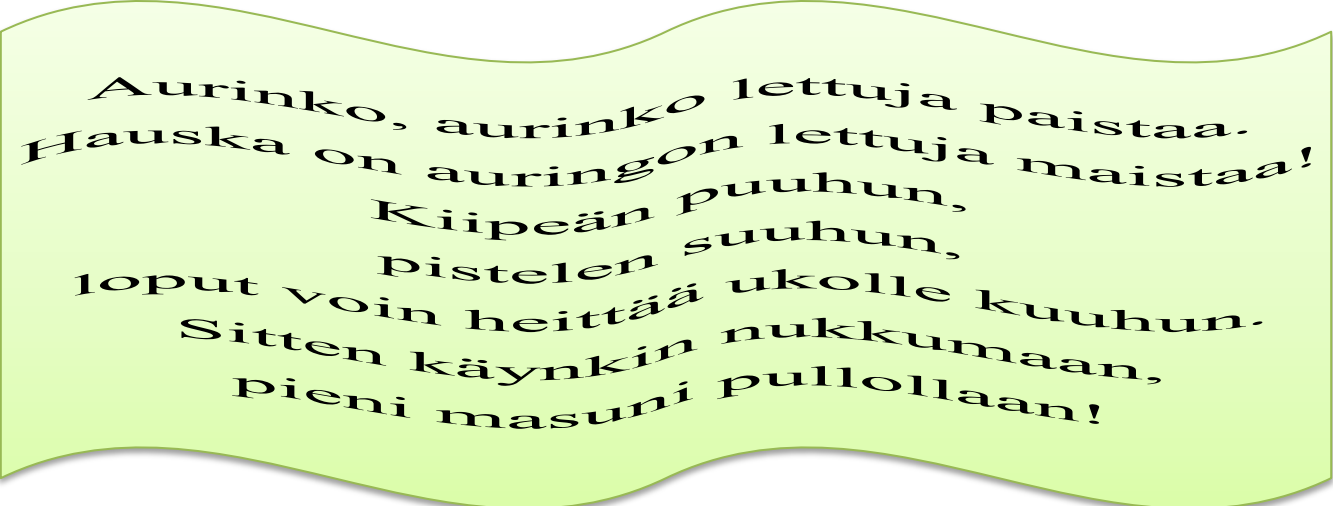
Päivähoidon aloitus on koko perheelle uusi ja mullistava kokemus, joten on tärkeää, että lapsi ja perhe kokevat olevansa tervetulleita ja odotettuja päiväkotimme. Otamme perheet vastaan avoimin ja lämpimin mielin ja nimeämme lapselle esimerkiksi naulakkopaikan ja sängyn valmiiksi ennen tutustumisjakson aloitusta.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli ja vuorovaikutus

Lapsi kasvaa, kehittyy ja opettelee uusia taitoja vuorovaikutuksessa lähiympäristönsä kanssa. Lapsen kasvaessa kielellisen kehityksen merkitys korostuu vuorovaikutussuhteissa, koska lapsella on luontainen halu ilmaista itseään, tarpeitaan ja tunteitaan. Päiväkodissa kasvattajien tehtävä on luoda lapsille sellainen toimintaympäristö, missä lapsen on mahdollista harjoitella uusia asioita ja yhdessä olemista rauhallisessa sekä myönteisessä ilmapiirissä. Kasvattajan ja lapsen sekä lasten välinen vuorovaikutus mahdollistuu, kun toimimme pienissä ryhmissä.

Kasvattajan tulee huolehtia siitä, että päiväkodissa vallitsee myönteinen ilmapiiri, jossa jokainen lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on. Kasvattaja toimii kaikissa vuorovaikutustilanteissa mallina lapsille ja auttaa ja ohjaa lapsia kommunikoimaan keskenään. Jotta vuorovaikutustilanteet olisivat osallistujien kesken tasavertaisia, tulee aikuisen sijoittautua fyysisesti samalle tasolle lasten kanssa, jolloin katsekontakti mahdollistuu. Aikuisen sitoutuneisuus eli hetkessä olominen on vuorovaikutustilanteissa erittäin tärkeää. Sekä aikuisen sanallisen, että sanattoman viestinnän tulee vuorovaikutustilanteissa viestittää lapselle läsnäoloa. Kasvattaja toimii lapselle esimerkkinä myös ollessaan tekemisissä toisten kasvattajien tai huoltajien kanssa.

Aurinko, aurinko lettuja paistaa.
Hauska on auringon lettuja maistaa!
Kiipeän puuhun,
Pistelen suuhun,
Iloput voin heittää ukolle kuuhun.
Sitten käynkin nukkumaan,
Pieni masuni pullollaan!

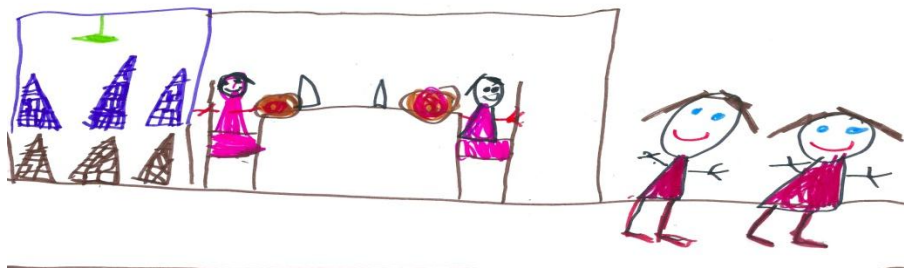

Kielen kehityksen tukena käytämme päivittäin loruttelua, lauluja, laululeikkejä ja kirjojen lukemista niin pienten kuin isojenkin ryhmissä. Etenkin pienten puolella lorut ja pikkulaulut yhdistyvät myös perushoitotilanteisiin, kuten harjoiteltaessa potalla istumista tai pukeutumista yhdessä. Lisäksi kuvat ovat luonnollinen osa oppimisympäristöämme. Niitä käytetään muun muassa siirtymä- ja pukeutumistilanteissa ja leikkien valinnassa. Erilaiset kuvitetut päivä- ja viikkojärjestykset sekä sanasäkit ovat päivittäisessä käytössä. Kuvat toimivat apuna myös monikulttuuristen vanhempien kanssa kommunikoitaessa. Päiväkodissamme on paljon erilaista kielen kehitystä tukevaa materiaalia, kuten KUTTU (kuvin tuettu leikki) ja KILI (kieli ja liikunta).

Esiopetuksessa kielen merkitys korostuu ajattelun, tunteiden sekä sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen opettelussa. Päivittäin harjoitteleamme omien ajatusten ja tunteiden ilmaisemista, oman vuoron odottamista ja toisten kuuntelemista. Ohjeiden mukaan toimiminen ja avun pyytäminen tarvittaessa ovat esiopetusvuoden tärkeitä tavoitteita. Esiopetusvuonna tavoitteena on lisäksi lasten kielellisen tietoisuuden syventäminen; puhutun ja kirjoitetun kielen yhteyden oivaltaminen.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Vertaisryhmällä on suuri merkitys lapsen kasvussa ja kehityksessä. Toisten lasten kanssa toimiesseen lapsi harjoittelee arjessa sosiaalisia taitoja. Arjessa lapset antavat ja saavat toisiltaan virikkeitä ja malleja kuinka toimia erilaisissa tilanteissa. Aikuisen tehtävänä on toimia näissä tilanteissa apuna, tukena ja mahdollistajana. Lisäksi aikuisen tulee seurata, ettei kukaan lapsista jää lasten keskinäisten ryhmien ulkopuolelle, sillä toiminta-ajatuksenamme oleva osallistuva lapsi kokee aina kuuluvansa yhteisöön.

Sosiaalisten taitojen harjoittelu on aina helpompaa pienessä ryhmässä. Pienryhmäjako on useimmiten ohjatuissa tuokioissa aikuisen tekemä, mutta muulloin lapset saavat itse valita leikkikaverinsa. Etenkin iltapäivisin mahdollistetaan myös sisarus- ja ystävyys-suhteiden ylläpitäminen ryhmärajojen yli.

Pakkalanrinteen aikuiset toimivat aina siellä missä lapsetkin. Näin aikuinen tietää mitä lapsiryhmässä tapahtuu ja pystyy ennakoimalla ja omalla toiminnallaan välttämään monta ristiriita- ja kiusaamistilannetta. Lasten kanssa käydään jatkuvasti ikätasoisesti arjessa läpi, miten kaverin kanssa tulee toimia ja sanoitetaan lasten toimintaa ja tunnetiloja. Päiväkodin kiusaamisen ehkäisemisohjelma löytyy ”Turvallisuus”-kansiosta.

Päiväkotimme säännöt on laadittu takaamaan kaikkien lasten ja aikuisten turvallisuus ja hyvinvointi arjessa. Tärkein sääntömme koskee kaikkia ja on voimassa aina: ketään ei saa satuttaa. Muuten sääntöjä ja toimintaohjeita muokataan lapsen, ryhmän ja tilanteen mukaan. Samassa ryhmässäkin säännöt voivat siis olla lapsilla samansuuntaiset, mutta kuitenkin erilaiset, riippuen lasten kehitystasosta ja vanhempien toiveista. Kieltojen sijasta pyrimme antamaan lapsille myönteisiä toimintaohjeita (älä juokse → kävele).

Kasvattaja toimii arjen jokaisena hetkenä roolimallina lapselle ja sanoittaa tilanteita ja toimintaansa. Aikuinen puuttuu lapsen ei-toivottuun käyttäytymiseen aina sellaista havaitessaan ja ohjaa lasta oikeanlaiseen toimintaan. Sääntöjen ohella myös toimintatavat muokataan aina lapsikohtaisesti perheiden käytänteitä kunnioittaen. Lasta ei koskaan jätetä ristiriitatilanteen tai pettymyksen aiheuttaman mielipahan kanssa yksin, vaan aikuinen on läsnä tilanteessa alusta loppuun asti.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen arjen suunnittelu on Pakkalanrinteen kasvattajan tärkein tehtävä. Yhteisesti sopimiemme tavoitteiden (laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja lapsen osallisuus) tulee toteutua päivän kaikkina hetkinä. Lapsen päivä koostuu leikistä, perushoidollisista tilanteista ja ohjatuista toimintatuokioista. Erilaisten toimintojen tulee muodostaa lapsen iän ja tuen tarpeet huomioonottava tasapainoinen kokonaisuus. Kasvattajan tehtävä on jatkuvasti havainnoida lapsia ja muokata tarvittaessa arkea paremmin heidän tarpeitaan vastaavaksi.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapselle ominainen tapa elää ja kokea asioita. Leikin kautta lapsi oppii vuorovaikutustaitoja, sekä tutustuu uusiin asioihin ja esineisiin. Leikin avulla lapsi myös käsittelee tunteitaan ja suhdettaan muihin lapsiin ja aikuisiin. Leikkiin perustuva ajatusmaailma on lapsen elämässä läsnä koko ajan. Aikuisen tehtävänä päiväkodissa on suunnitella arki leikkiin pohjautuen. Perushoito- ja siirtymätilanteet ovat aivan yhtä oleellisia leikkitilanteita kuin ns. ”oikeat” leikkihetket lapsen arjessa. Esimerkiksi vaatteiden pukeminen on lapselle paljon mielekkäämpää palomiestä leikkien kuin vain rutiininomaisesti pukien. Samoin siirtyminen ryhmästä jumppa- tai ruokasaliin sujuu mukavasti jonnossa esimerkiksi junaa leikittäessä. Leikillisyyys myös tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä.

LEIKKI

- **Yhteisöllinen leikki**
vapaata, kehittyvää leikkiä, jossa aikuinen tasavertaisena leikkijänä
- **Ohjattu leikki**
aikuisella pedagogiset tavoitteet, joiden pohjalta ohjaa leikkiä
- **Vapaa leikki**
lapset leikkivät keskenään aikuisen seurattessa taustalla

Pienillä lapsilla leikki on hyvin yhteisöllistä, vaatién aikuisen jatkuvaa läsnäoloa. Iän ja kehityksen myötä lapsen itsenäisyys lisääntyy ja esiopetusikäisillä lapsilla suurin osa leikistä on jo ilman aikuista tapahtuvaa leikkiä. Lasten kehitys ja tarpeet ovat kuitenkin yksilöllisiä, joten aikuisen tulee havainnoida jatkuvasti lapsia ja heidän leikkejään pystyäkseen huomioimaan yksittäisen lapsen tarpeet. Vaikka isommat lapset kykenevätkin leikkimään hyvin jo keskenään, he myös nauttivat yhteisöllisestä leikistä, jossa aikuinen on oikeasti heidän kanssaan leikkimässä. Isommilla lapsilla aikuisen tulee myös varmistaa, että juonellinen leikki kehittyy ja etenee.

Aikuisen tehtävä on tukea ja mahdollistaa leikkiä. Toimintaympäristö suunnitellaan erilaisiin leikkeihin kannustavaksi. Lelut ovat lapsiryhmän tarpeisiin sopivia ja lasten saatavilla. Kuvat lelulaatikoissa ja erilaiset leikkitaulut helpottavat lasta hahmottamaan kaikki leikkivaihtoehdot. Eri leikeille rajataan omat tilansa leikkirauhan mahdollistamiseksi. Toisaalta leikeille täytyy myös antaa mahdollisuus laajeta. Jos esimerkiksi autoleikissä lähdetään lomalle Lappiin, niin eihän Lappi välttämättä mahdu samalle automatonille kodin kanssa. Kaikki leikit eivät myöskään ole rauhallisia ja paikallaan pysyviä leikkejä. Vauhdikkaille ja äänekkäille leikeille tulee löytää tilaa ja aikaa arjesta niin ulkoa kuin sisältäkin.

Aivan pienillä leikki perustuu hyvin konkreettisiin asioihin ja leikkivälineiden tulee tukea sitä. Astiat, nuket, autot ja eläimet ovat pienimmillä arjen puuhiin oleellisesti liittyviä leikkivälineitä ja erilaisten palikoiden kautta alkaa tutustuminen fysiikan lakeihin. Iän myötä lapsi siirtyy leikeissä enemmän mielikuvitusmaailmaan, jolloin erilaiset roolivaatteet ja muu rekvisiitta nousee tärkeäksi osaksi leikkiä. Käytännössä lapsen kasvaessa leikkivälineet pienenevät ja 5-6-vuotiaille mieluisimpia leluja ovat muun muassa pikkulegot ja barbit tavaroineen.

Leikissä lapsi harjoittelee sosiaalisia taitoja. Leikkikavereilla on siis tärkeä rooli lapsen elämässä. Aikuisen tulee huolehtia, että kaikille lapsille löytyy leikkikaveri, eikä leikeissä esiinny syrjimistä tai kiusaamista. Lasten ystävyssuhteita kunnioitetaan ja leikkejä mahdollistetaan myös ryhmärajojen yli.

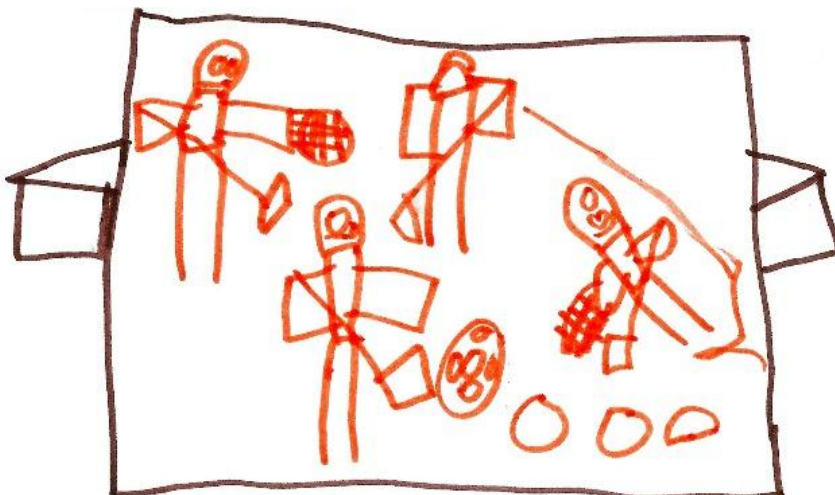
Vuodenaikojen vaihtelut huomioivia leikkimahdollisuuksia tulee olla myös päiväkodin pihalla ja lähiympäristössä. Monipuoliset leikki- ja liikuntavälineet ovat lasten saatavilla heidän kiinnostuksensa mukaan. Aikuisen rooli on tärkeä pihalla ulkoiltaessa, paitsi valvojana myös leikkien käynnistäjänä ja rikastuttajana. Ohjattuja leikkejä, kuten perinne- ja liikuntaleikkejä, voidaan leikkiä myös pihalla. Usein lapset omaksuvat leikit muutaman kerran jälkeen ja alkavat leikkiä niitä itsenäisesti. Kesällä, kun ulkoillaan paljon, ulos voidaan siirtää leikkejä ja leikkivälineitä sisältä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

5.5.1 Lapselle ominainen tapa toimia

Lapsi oppii liikkumalla, kokemalla, tutkimalla ja tekemällä. Oppiminen perustuu lapsen omaan aktiivisuuteen ja kiinnittyy hänen omakohtaisiin kokemuksiinsa. Aiemmin opittu luo siis pohjan uuden oppimiselle. Liikkumalla lapsi tutustuu itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Oman kehon tuntemus ja sen hallinta ovat pohjana terveen itsetunnon kehittymiselle. Toiminnallisuus nopeuttaa yleensä oppimista, sillä siitä syntyy useampia muistijälkiä aivoihin. Kaikessa oppimiseen liittyvässä kasvattajien tulisi muistaa monipuolisuus eli hyödyntää eri opetus- ja oppimistyyliä rinnakkain. Kasvattaja tiedostaa, että lapsen ajatusmaailma pohjautuu leikinomaisuuteen, joten leikin tulee olla läsnä kaikessa toiminnassa. Positiivisen minäkuvan vahvistaminen ja myönteisen oppimisasenteen

luominen ovat varhaiskasvatuksen tärkeimpiä päämääriä.

Päiväkotimme tilat mahdollistavat hyvin liikunnallisten leikkien leikkimisen. Jakotilojen lisäksi meiltä löytyy aktiivisessa käytössä oleva jumpasali sekä Kiitorata-käytävä. Myös ruokasali on suurimman

osan päivää oiva tila liikunnalliseen toimintaan. Lapsille mahdollistetaan liikkuminen päivittäin, ohjattuna sekä myös omaehtoisena toimintana. Liikuntavälineitä on hankittu paljon ja monipuolisesti.

Kiitoradalla on aina mopoja, palloja ja muita liikuntavälineitä lasten saatavilla. Juoksemiseen, hyppimiseen ynnä muuhun liikunnalliseen toimintaan etsitään tilannekohtaisesti turvallisia tiloja. Luonnollisesti vauhdikkaimmat leikit ja toiminnot sijoittuvat ulkoilu-aikaan. Piha-alueemme ja lähiympäristön retkikohteet toimivat hyvinä motoristen taitojen harjoittelupaikkoina.

Jokainen lapsi on omalla tavallaan luova. Tehtävänä on antaa lapsen luovuudelle tilaa ja tarjota päivittäin lapsille erilaisia taiteellisia kokemuksia ja mahdollisuuksia ilmaista itseään eri keinoin. Kädentaitojen harjoittelu ja käsillä itse tekeminen ovat itseilmaisun muotoja parhaimmillaan. Lapsi käyttää siinä luovuuttaan ja mielikuvitustaan, toimii omien aistiensa ohjaamana, purkaa tunteitaan ja jäsentää ympäröivää maailmaa taiteen avulla. Musiikki eri muotoineen kuuluu luonnollisesti päivähoiton arkeen vahvasti. Laulaminen, soittaminen ja loruttelu liitetään etenkin pienillä päivittäisiin perushoidollisiin tilanteisiin. Musiikki tukee kielellistä kehitystä ja antaa mahdollisuuden lapselle ilmaista itseään. Jotta lapsi voi vapaasti käyttää luovuuttaan, tulee askartelu-, maalaus-, musisointi- ja draamavälineistöä olla aina lasten saatavilla.

Lapsi toimii luontaisesti maailmaa ihmetellen, kokeillen ja tutkien. Kasvattajan tehtävänä on rakentaa lapselle stimuloiva ja innostava ympäristö, josta löytyy jokaiselle jotain tutkittavaa ja ihmeteltävää. Lapsen kysymyksiin ja ihmettelyyn ei tarvitse olla oikeaa vastausta, vaan aikuisen tehtävänä on auttaa lasta omissa pohdinnoissaan ikätasoisesti eteenpäin.

5.5.2 Sisällölliset orientaatiot

Toteuttamamme laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus muodostuvat perushoidollisten, kasvatuksellisten ja opetuksellisten toimintojen kokonaisuudesta. Päivittäisten toimintojen taustalla, työmme tukena, vaikuttavat eri orientaatiot ja sisältöalueet.

Matemaattinen orientaatio toteutuu, kun päätelemme asioita, vertailemme esimerkiksi leikeissä leluja koon, muodon tms. mukaan tai laskemme varpaita, ryhmäkavereita tai muita arkipäivässä näkyviä määriä. **Luonnontieteellinen** suuntautuminen näkyy puolestaan esimerkiksi luonnon ja ympäristön tutkimisessa ja kokemisessa sekä säätilojen ja vuodenaikojen seuraamisessa.

Esteettinen ja eettinen orientaatio kulkevat niin ikään mukana kaikessa toiminnassamme. Itse tekeminen ja eri taiteen lajeihin tutustuminen kuuluvat arkeemme päivähoitossa. Jokaiseen päivään kuuluu myös sosiaalisten suhteiden pohdintaa, puhetta oikeasta ja väärästä sekä hyvästä ja pahasta. Yhteisillä säännöillä luomme pohjaa turvallisen arjen kokemiselle, toisen kunnioittamiselle ja yhteen hiileen puhaltamiselle.

Menneeseen tutustuminen ja menneen ajan yhdistäminen nykyisyyteen tuovat toimintaamme ***historiallis-yhteiskunnallisen*** perspektiivin. Tarkastelun lähtökohtana ovat perheen ja kulttuurin tuomat näkökulmat ja niiden vaikutus tämän päivän toimintaan. ***Uskonnollis-katsomuksellinen*** orientaatio puolestaan pitää sisällään uskonnollisten ja hengellisten asioiden käsittelyä varhaiskasvatuksessa. Lapselle annetaan aikaa olla ja ihmetellä, kysyä ja pohtia hänen mieltään askarruttavia asioita. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan perheen näkemys uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä.

5.5.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön luoma kokonaisuus. Oppimisympäristön lähtökohtana toimivat lapsen ja lapsiryhmän jatkuvasti muuttuvat sosiaaliset ja psyykkiset tekijät. Tilassa olevien ihmisten väliset suhteet ja vuorovaikutus luovat tilaan ja tilanteisiin niiden tunne-ilmaston. Tilanteen ilmapiiri puolestaan vaikuttaa ryhmädynamiikkaan ja sen myötä myös toimintaan. Fyysisen oppimisympäristön eli esimerkiksi huonekalujen sijoittelun ja hankitun materiaalin, tulee tukea psyykkisiä ja sosiaalisia tekijöitä.

Lapsiryhmän ikätaso vaikuttaa oleellisesti oppimisympäristön toteuttamiseen. Pienten ryhmissä oppimisympäristö suunnitellaan tukemaan ensisijaisesti emotionaalista ja lasta lähellä olevaa vuorovaikutusta. Käytännössä aikuinen laskeutuu lapsen tasolle istuen esimerkiksi lattiatyynyllä. Isomilla lapsilla oppimisympäristön toteuttamisessa korostuvat puolestaan erilaiset leikit, kaverisuhteet ja sosiaalisten taitojen harjoittelu. Arjessa tuleeikin varata leikeille tarpeeksi aikaa ja rauhoittaa ja rajata ympäristöä siten, että jokaisella lapsella on mahdollisuus leikkiä omien taitojensa ja taitojensa mukaan.

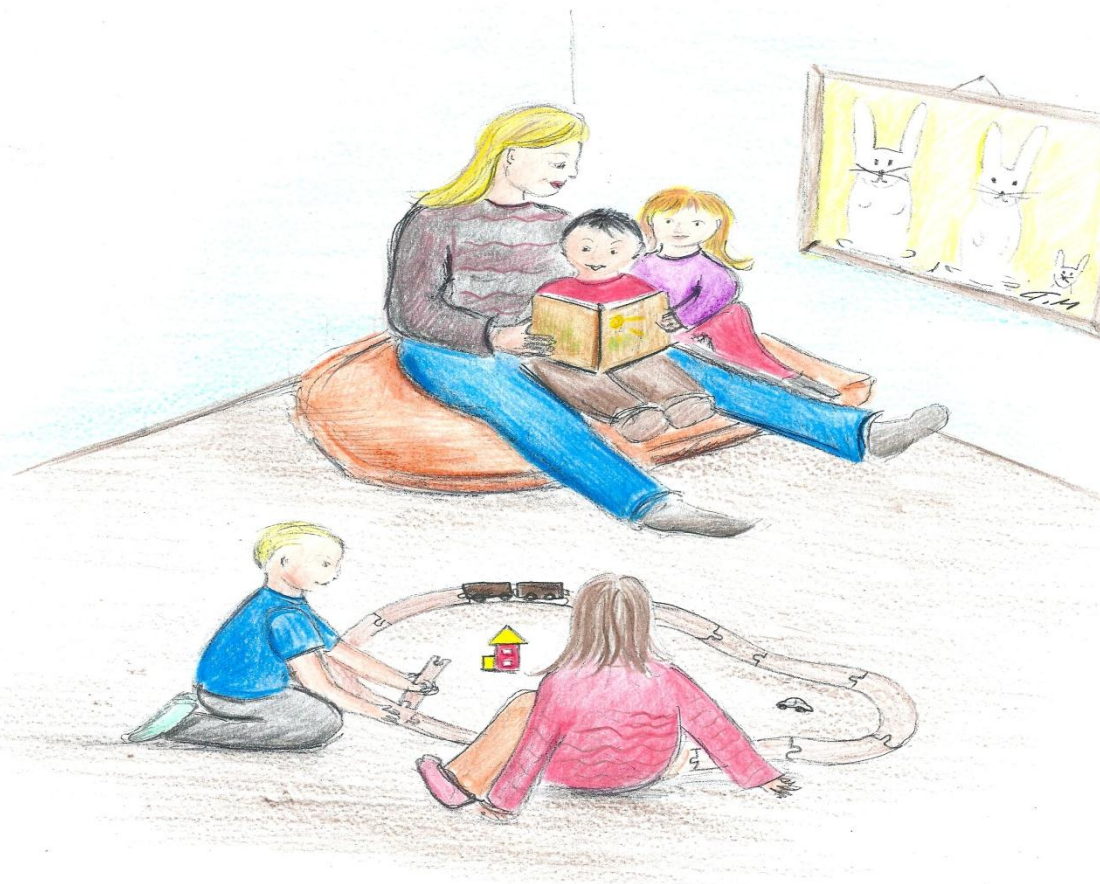

Lapsiryhmän ikätasosta riippumatta aikuisen tulee olla aina sensitiivinen ja aidosti läsnä. Lapsen tunnetilojen aidolla kohtaamisella, kehon kielellään ja katsekontaktillaan aikuinen luo ilmapiiiriä, jossa jokainen lapsi on tärkeä juuri sellaisena kuin hän on. Lasten aidolla kohtaamisella aikuinen myös havaitsee ryhmän lapsien tarpeet ja pystyy toteuttamaan ja muokkaamaan oppimisympäristöä jokaiselle lapselle sopivaksi. Oppimisympäristön toteuttaminen ja muokkaaminen on aina aikuisen vastuulla. Lapset ovat kuitenkin oleellinen osa oppimisympäristöä, joten ympäristön toteutuksen ja muokkauksen on hyvä olla lasta osallistuttava. Oppimisympäristön työstäminen on jatkuva prosessi.

5.5.4 Pienryhmätoiminta

Päiväkodissamme toimitaan pienryhmätoiminnan periaatteiden mukaisesti. Pienryhmätoiminta on koko päivän kattava toimintamalli, ei pelkästään toiminta-ajan eriyttämistä. Lapsia jaetaan pieniin ryhmiin kaikissa mahdollisissa tilanteissa, jotta laadukas vuorovaikutus on aina mahdollista. Pienryhmätoiminta perustuu lapsen tarpeisiin. Ryhmiä jaetaan iän ja kehitystason mukaan siten, että jokainen lapsi saa ryhmässä tarvitsemansa tuen kehitykselleen sekä seuraa ikätovereistaan. Sosiaalisten taitojen harjoittelu on sitä helpompaa, mitä vähemmän ryhmässä on lapsia.

Pienryhmätoiminta helpottaa arjen sujuvuutta tukemalla lapsen kiintymyssuhteiden kehitystä, mahdollistamalla lapsen havainnointia sekä vähentämällä melutasoa. Aikuinen voi olla aidosti läsnä ja ottaa lapsen huomioon yksilöllisesti, kun pieni ryhmä toimii suljettujen ovien takana omassa rauhassaan. Myös siirtymätilanteissa pienryhmätoiminta rauhoittaa ja mahdollistaa taitojen harjoittelun kiireettömästi. Pienryhmissä toimiminen mahdollistaa paremmin myös lasten osallisuuden eli lapset voivat yhdessä kasvattajan kanssa suunnitella omaa tekemistensä, tuoda omia ajatuksiaan esille ja vaikuttaa omaan päiväänsä päiväkodissa.

Pienryhmätoiminta ja toimintojen porrastaminen vaatii kasvattajilta tietyn struktuurin laatimista ryhmälle. Sen lähtökohtana ovat yhdessä sovitut tavoitteet (laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja osallistuva lapsi), jotka vaikuttavat menetelmän valintaan, niin ruokailuissa, siirtymätilanteissa, lepoaikana kuin toiminnassakin. Strukturi toimii tausta-aikatauluna aikuisille heidän toimiessaan lasten kanssa pienryhmissä. Aikataulusta huolimatta toiminta on kiireetöntä ja joustavaa.

Pienryhmätoiminnalla mahdollistamme päiväkotimme hienojen tilojen kokonaisvaltaisen ja monipuolisen käytön ja toimintarauhan jokaiselle lapselle. Ulkoilun porrastaminen sekä aamu- että iltapäivällä, salivuorot, Kiitoratavuorot sekä omien ryhmätilojen aktiivinen käyttö näkyvät toiminnassamme jatkuvasti.

Erilaisia pienryhmätoimintamalleja:

Pienten ryhmissä lapset on jaettu kiinteisiin pienryhmiin, jotka toimivat viikon kerrallaan aamupäivän saman kasvattajan johdolla aina lepo hetkelle asti. Aamupäivän leikit ja muut puuhut sekä vessassa käymiset, ulkoilu, ruokailu ja päiväunille siirtyminen tapahtuvat siis porrastetusti, mutta aina samassa lapsiryhmässä. Lepo hetkellä jokainen kasvattaja nukuttaa oman pienryhmänsä lapset ja suurimman osan nukahdettua, yksi kasvattaja jää valvomaan lapsia. Aamulla ja iltapäivällä vain kahden kasvattajan ollessa paikalla, lapset jaetaan leikkien mukaan pienryhmiin, jotka toimivat eri tiloissa. Oviaukossa istuen kasvattaja pystyy tarvittaessa valvomaan ja olemaan kahdessa eri huoneessa touhuavien lasten saatavilla.

Isompien lasten ryhmissä lapset ovat niin ikään jaettu useimmiten kiinteisiin pienryhmiin, jotka toimivat aamupäivän ajan. Kolmen kasvattajan ryhmässä lapset on jaettu neljään pienryhmään siten, että puolet lapsista ulkoilee aina yhden kasvattajan kanssa ja kaksi kasvattajaa toimii sisällä omien pienryhmiensä kanssa. Siirtymätilanteet tapahtuvat pienryhmissä aikuisille selkeän struktuurin mukaan, mitä muokataan tarpeen mukaan. Vain kahden kasvattajan ollessa paikalla lapset jaetaan puuhien mukaan pienryhmiin ja aikuiset sijoittuvat siten, että pystyvät seuraamaan kaikkien lasten touhuja. Isommilla lapsilla aikuisen ei välttämättä tarvitse olla aina fyysisesti samassa tilassa lasten kanssa, vaan hän voi seurata toimintaa lasin läpi viereisestä huoneesta. Halutessaan lapset voivat myös leikkiä toisessa lapsiryhmässä olevan kaverinsa kanssa.

Integroidun ryhmän esiopetusikäiset lapset muodostavat ryhmässään oman pienryhmän, joka noudattaa viereisen ryhmän esiopetusikäisten lasten kanssa samaa aikataulua. Näin koko päiväkodin esiopetusikäiset muodostavat esiopetuksen ajan yhden ryhmän, mikä puolestaan jaetaan toiminnan mukaan kiinteisiin tai vaihtuviin pienryhmiin. Toiminnassa on mukana kasvattajia kummastakin ryhmästä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kaikki lapset tarvitsevat aikuisen tukea, sillä jokaisella lapsella on omat erityispiirteensä ja -tarpeensa, jotka kasvattajien tulee toiminnassaan huomioida. Toisilla lapsilla nuo erityispiirteet ovat hyvin pieniä ja lyhytkestoisia, toisilla ne ovat suurempia ja niitä saattaa olla monta ja ne saattavat olla pitkäkestoisempia. Kasvun ja oppimisen tuki jaotellaankin yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahvistuvan tukirakenteen. Tuen tarpeet voivat liittyä fyysiseen, tiedolliseen, taidolliseen, sosiaaliseen tai tunne-elämän osa-alueisiin.

Me Pakkalanrinteessä lähdemme toiminnassamme liikkeelle ajatuksesta, jossa ”erityisyys on normaaliutta”. Pienryhmiin perustuva toimintamme on suunniteltu siten, että pystymme huomioimaan jokaisen lapsen juuri sellaisena kuin hän on. Pienryhmäjakoa tehtäessä kasvattajat miettivät jokaisen lapsen vahvuudet ja tuentarpeet ja niiden pohjalta muodostetaan mahdollisimman hyvät ja toimivat pienryhmät.

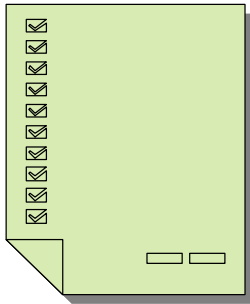
Jos kasvattajilla herää huoli lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen he miettivät, miten ja millaisilla arjen pedagogisilla muutoksilla voisivat tukea lasta käyttäen apuna yleisen tuen valikkoa (= yleinen tuki). Asiaa pohditaan myös yhdessä vanhempien kanssa yhteisten toimintatapojen luomiseksi. Mikäli se ei riitä, he voivat kutsua konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelton) havainnoimaan lasta ryhmässä. Tarvittaessa päiväkodin henkilökunta laatii kelton johdolla yhdessä vanhempien ja mahdollisten terapeuttien ja muiden hoitavien tahojen kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi *Tehostetun tuen-suunnitelman*. Suunnitelmaan kirjataan lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet, tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimintatavat (= tehostettu tuki). Mikäli tehostettu tuki ei riitä, voi lapsi esiopetusvuonna saada erityistä tukea.

Tehostetun tuen suunnitelman myötä lapselle voidaan hakea rakenteellisia tukitoimia, joita ovat muun muassa ryhmä- tai henkilökohtainen avustaja. Päiväkodissamme toimii myös Tuulentuvan integroitu ryhmä, johon on sijoitettu 5 enemmän aikuisen tukea tarvitsevaa lasta sekä 8 muuta lasta. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhdessä lastentarhanopettajan ja lastenhoitajan kanssa. Lapsen erityistarpeiden huomioimisessa rakenteellisia tukitoimia tärkeämpää on kuitenkin aina psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muokkaaminen juuri lapsen tarpeita vastaavaksi.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkotimme asiakasperheet muodostavat hyvin monikielisen ja – kulttuurisen joukon. Valtaosa on kuitenkin suomenkielisiä ja kulttuuritaustaltaan suomalaisia, joten toimintamme perustuu suomen kieleen ja suomalaiseen kulttuuriin. Tavoitteenamme on jokaisen perheen ja lapsen kulttuurisen taustan huomioonottaminen ja kunnioittaminen arjessa. Yksittäisen perheen vakaumus ei kuitenkaan voi rajoittaa koko ryhmän toimintaa, sillä lapset havaitsevat eriarvoisuuden helposti. Esimerkiksi joulumusiikki kuuluu olennaisesti suomalaiseen kulttuuriin, joten sitä ei karsita pois ryhmän arjesta. Mahdollisuuksien mukaan lapselle järjestetään kuitenkin tarvittaessa vaihtoehtoista toimintaa.

Pyrimme toiminnassamme luomaan avoimen ja suvaitsevaisen ilmapiirin eri kulttuurien välillä. Tutustumme esimerkiksi lasten kanssa eri kulttuurien juhliin suomalaisesta joulun vietosta muslimien id-juhlaan ja kiinalaiseen uuteen vuoteen, jolloin kaikki saavat kokea olevansa tasa-arvoisia riippumatta kulttuuritaustastaan tai sukupuolestaan. Vanhemmat ovat avainasemassa välittämässä tietoa omasta kulttuuristaan meille. Lisäksi teemme konkreettisesti monikulttuurisuutta lapsille näkyväksi ruokasalin seinällä olevalla kartalla, johon kokoamme päiväkodissa edustettujen maiden liput ja tutut sanonnat eri kielillä.

Monikulttuurisen lapsen aloittaessa päivähoidossa tai esiopetuksessa, on perheen kanssa käytävä aloituskeskustelu erittäin tärkeässä roolissa monikulttuurisen yhteistyön luomisen kannalta. Keskustelussa käydään läpi *Lapsi kotioloissa* -kaavake sekä sen liitteenä erillinen *Alkukeskustelu*-kaavake. Tavoitteena on kulttuuristen erojen molemmin puoleinen ymmärtäminen. Aloituskeskustelu, kuten myös myöhemmin käytävä vasu-keskustelu, käydään tarvit-

taessa tulkin välityksellä, jotta kumpikin osapuoli saa puhua äidinkieltään ja väärinkäsityksiltä välttyään. Vasu-kaavakkeeseen kirjataan muiden asioiden lisäksi lapsen kaksikielisyyden suunnitelma. Siihen kirjoitetaan konkreettisesti, miten äidinkieltä tuetaan ja rikastutetaan kotona, miten suomen kieltä opetetaan päiväkodissa, mitkä ovat tavoitteet lapsen suomen kielen oppimisessa sekä miten oppimista seurataan ja arvioidaan.

Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä (s2)-opetukseen. Koska kielen oppiminen tapahtuu aina vuorovaikutuksessa, on ryhmän arjen suunnittelu erittäin tärkeää. Kiireettömyys, kuvat, eleet ja ilmeet tukevat uuden kielen omaksumista. Selkeä rakenne toiminnassa ja päiväjärjestyksessä sekä toistot ovat tärkeässä roolissa, kuten myös mallioppiminen. Oman kielimallinsa lisäksi kasvattajan tulee huomioida pienryhmiä muodostaessaan kaikkien lasten kielelliset valmiudet, jotta monikulttuurinen lapsi saa arjessa parhaan mahdollisen kielellisen mallin myös ikätovereiltaan.

Arjen toimintojen lisäksi kaikille monikulttuurisille lapsille järjestetään ikätason mukaisia s2-tuokioita viikoittain. Tuokioiden sisältö noudattaa päiväkodin yhteistä *kielikerhon vuosikelloa*. S2-kielen kehitystä havainnoidaan erillisellä *seurantalomakkeella*. Tarvittaessa lapsen kielen kehitystä pohditaan konsultoivan erityislastentarhanopettajan, kieli- ja kulttuurikoordinaattorin ja puheterapeutin kanssa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme sijaitsee uudella asuinalueella ja lähiympäristömme on muuttunut kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana jo paljon. Aivan päiväkodin vieressä sijaitsee kuitenkin edelleen pieni viheralue, jossa on aidattu leikkipuisto, mutta myös rakentamatonta metsikköä kivineen ja pienine kallioineen. Metsikkö soveltuu hyvin luonnon tutkimiseen ja luonnossa liikkumisen harjoitteluun etenkin pienemmille lapsille, mutta se on myös mieluisa leikki- ja kiipeilypaikka eskari-ikäisillekin. Noin kilometrin päässä päiväkodista sijaitsee Backaksen kartanon alue, jossa pääsemme tutustumaan maalaismaisemaan. ”Oikean” metsän tunnelmasta pääsemme nauttimaan noin 1,5 kilometrin kävelymatkan jälkeen.

Jokainen ryhmä tekee säännöllisesti luonto- ja metsäretkiä. Retket toteutetaan pääsääntöisesti pienryhmissä ja retkikohdetta valittaessa huomioidaan osallistuvien lasten ikä ja tuen tarpeet. Näin ollen pystymme takaamaan laadukkaan vuorovaikutuksen ja yksilöllisen huomioimisen myös retkillä. Luontoretkien tavoitteena on tarjota lapsille arkisia elämyksiä, tutkittavaa ja ihmeteltävää.

Retkillä oleellista on, että aikuinen sielläkin tarttuu hetkeen ja yhdessä lasten kanssa tutkii ja pohtii luonnonihmeitä. Myös luontoretkien tulee pohjautua leikinomaiseen toimintaan. Toiset lapset keksivät luonnossa tekemistä helposti, toiset tarvitsevat siihen aikuisen vahvan tuen. Parhaimmillaan yhdessä aloitetut leikit jatkuvat metsäretkestä toiseen.

Esiopetuksessa pohditaan ympäristö- ja luonnontieteellisiä asioita ja ilmiöitä syvemmin. Perehdyimme tarkemmin vuoden- ja vuorokaudenaikoihin, viikonpäiviin ja erilaisiin aikakäsitteisiin. Lisäksi tutustumme luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön ja mietimme, miten omalla toiminnallamme voimme vaikuttaa siihen. Esiopetuksessa korostuu ympäristön tutkiminen eri aistien ja itse tehtyjen tutkimusten kautta.

Pakkalanrinteen varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissämme toimii nimetty ekotuki- tiimi. Heidän kauttaan saamme tietoa luontoprojektista ja -koulutuksista sekä käytännön asioiden järjestämisestä päiväkodissämme. Kierrätys kuuluu joka-päiväiseen arkeemme mm. paperinkeräyksen, biojätteiden erittelyn ja askartelumateriaalien valinnoissa. Kierrätämme myös leluja ryhmästä toiseen ja hankinnoissa otamme huomioon laadukkuuden ja kestävyuden. Energiansäästöä meillä edustaa esimerkiksi valojen sammuttaminen huoneesta poistuttaessa.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetus

Esiopetuksemme perustuu opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelmaan vuodelta 2010 sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, mutta samalla siltä koulumaailmaan. Esiopetusvuoden päätteeksi lapsi saa todistuksen osallistumisestaan esiopetukseen.

Esiopetusvuoden keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa harjoitellaan ennen kaikkea ryhmässä työskentelemistä ja toisen huomioon ottamista. Kouluun lähtevän lapsen on myös tärkeää osata ottaa vastuuta itsestään, omista tekemisistään ja tavaroistaan, joten omatoimisuus on yksi esiopetusvuoden keskeisimmistä tavoitteista.

*Eskarissa oppii kaikkee...värittämään,
leikkimään...piirtämään... tekemään
kirjaimia ja sit kaikkii uusia loruja ja
juttuja...*

*Siel opetellaan niitä asioita, mitä kou-
lussa pitää osata...ja kyllä siel kans ope-
tellaan huolehtimaan omista tavarois-
ta ja laittamaan ne paikalleen.*

Pakkalanrinteen varhaiskasvatussuunnitelma

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Kokonaiset oppimisprosessit ovat yksittäisiä sisältöjä tärkeämpiä. Koska lapset oppivat parhaiten itse tekemällä ja kokemalla, pyritään esiopetus toteuttamaan mahdollisimman toiminnallisesti ja lasta osallistuttavasti. Keskeisin toimintamuoto esiopetuksessa on leikki. Jokaisena esiopetuspäivänä leikille tulee antaa aikaa ja mahdollisuuksia, sillä leikkitilanteet ovat parhaita oppimistilanteita. Esimerkiksi kauppaleikissä voidaan harjoitella laskeamista, luokittelua, kirjoittamista, oman vuoron odottamista ja hyviä tapoja. Esiopetusvuoden tavoitteenamme ovat positiiviset oppimiskokemukset sekä innostus uuden oppimiseen ja niiden myötä lapsen itsetunnon vahvistaminen ja parantaminen.

Myös esiopetuksessa toteutetaan koko päivän kattavaa pienryhmätoimintaa. Koko päiväkodin esiopetusikäiset lapset toimivat esiopetusajan (8.30-12.30) yhtenä ryhmänä, joka jaetaan toiminnan mukaan erilaisiin ja eri kokoiisiin pienryhmiin. Ryhmien muodostamisessa huomioidaan kaikkien lasten tuen tarpeet ja tavoitteena on, että myös eri kieli- ja kulttuuritaustaiset ja integroidun ryhmän lapset osallistuvat esiopetukseen muiden mukana. Päivittäin harjoitellaan myös toisten kuuntelemista ja vuoronodottamista koko ryhmän yhteisessä kokoontumisessa. Täydentävässä päivähoidossa olevien lasten kohdalla kiinnitetään huomiota siihen, että lapsen päivä muodostaa eheän ja tasapainoisen kokonaisuuden.

Esiopetusryhmien tilat on suunniteltu ja järjestelty oppimista tukeväksi ja oppimiseen innostavaksi. Välineet ja materiaalit ovat lasten tasolla ja saatavilla jokapäiväiseen leikkimiseen ja tutkimiseen. Päiväkodissamme on panostettu laadukkaiden ja kehittävien pelien ja esiopetusmateriaalin hankintaan. Esiopetuksessa hyödynnetään omien ryhmätilojen lisäksi aktiivisesti päiväkodin muitakin tiloja.

Esiopetuksessa on käytössä perusopetuksesta tuttu kolmiportaisen tuen malli, jolla jokainen lapsi saa tarvitsemansa yleisen, tehostetun tai erityisen tuen. Lisäksi kaikille lapsille tehdään yhdessä vanhempien kanssa *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma* eli *leops* tai erityisen tuen piirissä oleville lapsille *Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma* eli *HOJKS*. Lapsi

osallistuu oppimissuunnitelmansa laatimiseen värittämällä itsearviointilientokoneen, jossa hän arvioi omia oppimisvalmiuksiaan. Tehostetun tuen piirissä olevan lapsen leopsin liitteeksi laaditaan *Tehostetun tuen suunnitelma*, johon kirjataan konkreettiset keinot hänen oppimisensa tukemiseksi. Näin vanhemmat pääsevät osallistumaan esiopetuksen kasvatustyön tavoitteiden asettami-

seen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja lasten kanssa.

Esiopetuksessa toteutettava oppilashuolto on osa varhaiskasvatuksessa tehtävää hyvinvointityötä. Oppilashuollon tavoitteena on tukea lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä tarjota terveellinen kasvu- ja oppimisympäristö. Oppilashuoltotyötä tehdään aina yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. Moniammatilliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat päivähoitoyksikön esimies, esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, erityislasterhanopettaja/ konsultoiva erityislasterhanopettaja sekä syksyllä neuvolan terveydenhoitajien edustaja. Kevään oppilashuoltotyöryhmän tapaminen on samalla EsKo-tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat koulun rehtori, erityisopettajien sekä luokanopettajien edustajisto.

Yhteistyö lähikoulumme, eli Veromäen koulun, kanssa tiivistyy esiopetusvuoden keväällä. Lisäksi ”Sujuvasti kouluun”-toimintamallissa mukana olevien lasten koulun aloituksen järjestelyistä keskustellaan tarkemmin. Esiopetusikäiset lapset käyvät myös muutaman kerran kevään aikana tutustumassa kouluun ja osallistumassa siellä johonkin toimintaan.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tarkoitettu niille 6-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä toimimiseen. Päiväkodin johtajan vastuulla on järjestää kriteerit täyttävän lapsen asioista kuulemistilaisuus, johon osallistuvat lapsen huoltaja, ryhmän lastentarhanopettaja, tulkki sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Kuulemistilaisuudessa käydään läpi *Kuuleminen*-, *Lapsi kotiloissa* ja *Alkukeskustelu*-lomakkeet, joista toimitetaan tilaisuuden jälkeen kopio varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee päätöksen lapsen ottamisesta valmistavaan opetukseen.

Valmistava opetus integroidaan aina esiopetukseen. Käytännössä valmistavaa opetusta tulee järjestää 25 tuntia viikossa eli lapsella on päivittäin esiopetuksen lisäksi yksi ylimääräinen tunti. Valmistavan opetuksen sisältö ja tavoitteet räätälöidään aina henkilökohtaisesti kullekin lapselle. Sovitut tavoitteet ja järjestelyt kirjataan *Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan*. Etenkin lapsiryhmässä käytettävät suomen kielen oppimista vahvistavat toimintatavat tulee käydä siitä ilmi.

5.8.3 Avoin varhaiskasvatus

Päiväkodissamme järjestetään avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa. Isojen kerho Sammakot (4-5-vuotiaat) toimii maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 9-12 ja pienten kerho Simpukat (2,5-3-vuotiaat) toimii tiistaisin ja torstaisin klo 9-11. Kerhoissa työskentelee lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Lapsille laaditaan *kerhon varhaiskasvatussuunnitelma* yhdessä vanhempien kanssa. Kerhojen toiminta on suunnitelmallista ja niiden tavoitteena on tukea kotona olevien lasten kasvua ja kehitystä sekä järjestää heille mahdollisuus toimia vertaisryhmässä. Kerhossa lapselle mahdollistetaan riittävä ikätasoinen ja virikkeellinen toiminta.

5.9 Tieto- ja viestintätekniikka

Päiväkodissämme on lasten käytössä opetusverkossa olevia tietokoneita. Tietokoneet ovat sijoitettu lapsiryhmiin osaksi arjen oppimisympäristöä. Lapset saavat käyttää koneita ikätasonsa ja taitojensa mukaan. Aluksi pääpaino on opetuspelien pelaamisessa ja hiiren käytössä. Esiopetuksessa tietokonetta hyödynnetään myös tiedonhankinta- ja dokumentointivälineenä.

Hyödynnämme tietotekniikkaa myös tiedotusvälineenä. Ryhmät lähettävät kuukausikirjeet perheille sähköpostin välityksellä. Lisäksi dokumentoimme lasten arkea digikameroilla ja esitämme kuvia vanhemmille tietokoneen avulla erilaisten tapahtumien yhteydessä. Vanhemmat voivat myös tuoda muistitikun päiväkotiin ja saada siihen kuvia lapsistaan. Sähköinen dokumentointi on yksikössämme vasta alkutaipaleella ja hyvien ja toimivien tapojen kehittäminen on seuraava haasteemme.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme henkilökunta muodostaa moniammatillisen työyhteisön. Kasvatushenkilökunnasta puolet on koulutukseltaan lastentarhanopettajia tai sosionomeja ja puolet lastenhoitajia. Lisäksi päiväkodissämme työskentelee hallinnollinen päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja avustajia. Päiväkodin johtaja toimii työyhteisön esimiehenä ja pedagogisena johtajana. Päiväkotimme jokaisesta lapsiryhmästä vastaa kolmen kasvattajan moniammatillinen tiimi, kerhossa kasvattajia on kaksi. Lastentarhanopettajat ovat vastuussa tiiminsä toteuttamista pedagogisista käytännöistä. Jokaisen kasvattajan työpanos on meille yhtä arvokas ja eri koulutustaustoilla olevat kasvattajat täydentävät arjessa toinen toisiaan luoden yhdessä pohjan laadukkaalle varhaiskasvatukselle.

Päiväkodissämme toimii joka toinen viikko päiväkodin johtajan vetämä **edustuksellinen tiimi** (e-tiimi), jossa käsittelemme koko päiväkotia koskevia asioita. Tällaisia asioita ovat mm. päivähoidon yleiset linjaukset, erilaiset koulutukset ja vanhemmilta saatu palaute. Jokaisesta kasvattajatiimistä valitaan edustaja e-tiimiin. Tämän edustajan vastuulla on tiedonsiirto oman tiiminsä ja e-tiimin välillä. On suotavaa, että tiimin edustaja pysyisi samana vähintään puoli vuotta, jotta e-tiimin palaverit sujuisivat jouhevasti ja asioiden käsittelyssä säilyisi jatkumo kokouksesta toiseen.

Vuoroviikkoina e-tiimin kanssa toimii **pedagoginen palaveri**. Pedagogisessa palaverissa käsitellään esimerkiksi kasvatuksellisia asioita, pohditaan oppimisympäristön toimivuutta ja keskustellaan valituista toimintatavoista, arjen työn sujumisesta ja mahdollisista ajankohtaisista haasteista. Pedagogiset palaverit toteutetaan vuorotellen lastentarhanopettajien tai lastenhoitajien vertaispalaverina tai eri ammattiryhmien yhteispalaverina.

Jokaisen lapsiryhmän kasvatushenkilöstöllä on viikoittain oma **tiimipalaverinsa**. Tiimipalaverit pidetään päivälepoaikaan ja niissä suunnitellaan ja arvioidaan oman lapsiryhmän arkea ja toimintaa. Tiimipalaverien pohjan luovat kasvattajien tekemät havainnot lapsiryhmästä ja yksittäisistä lapsista. Tiimin jäsenet laativat toimintakauden alussa **tiimisopimuksen**, johon kirjataan yhdessä sovitut toimintatavat ja käytänteet. Päiväkodin johtaja tekee syksyisin tiimikäynnit, jolloin hän seuraa aamupäivän ryhmän arkea ja käy sen pohjalta ryhmän kasvattajien kanssa pedagogista keskustelua tiimipalaverissa.

Kasvatushenkilöstölle kuuluu viikoittain lapsiryhmästä poissa olevaa **suunnittelu- ja valmistelu-aikaa**. Siihen kuuluvat osallistumiset edellä mainittuihin e-tiimeihin, pedagogisiin palaveriin sekä tiimipalaveriin. Lisäksi suunnittelu-aika sisältää vanhempien ja mahdollisten terapeuttien ja muiden yhteistyötahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja erilaisten lomakkeiden täyttämisen sekä tietenkin toiminnan suunnittelun. Suunnittelu- ja valmisteluajan määrä vaihtelee eri viikkoina ja eri ammattiryhmien välillä. Kasvattajatiimit suunnittelevat viikoittain tiiminsä jäsenten tarvitseman suunnitteluajan toteuttamisen.

Syksyisin pidämme yhteisen **kehittämispäivän**, johon osallistuu koko päiväkodin henkilökunta. Kehittämispäivänä päiväkotimme on suljettuna ja hoitoa tarvitsevat lapset hoidetaan alueen muissa päiväkodeissa. Kehittämispäivän tarkoituksena on suunnitella yhdessä koko henkilökunnan kanssa tulevaa toimintakautta ja yhteisiä toimintatapoja. Jokaisella tiimillä on myös kehittämispäivänä aikaa oman lapsiryhmän arjen ja toiminnan suunnitteluun.

Kevätkauden alkaessa jokaisella tiimillä on **suunnittelu- ja arviointi-iltapäivä**, jossa tiimi arvioi kulunutta syyskautta ja tekee arvioinnin pohjalta kevätkauden suunnitelman. Keväisin meillä on myös päiväkodin yhteinen **arviointipäivä**, joka järjestetään lauantaiyöpäivänä. Arviointipäivässä käydään läpi kuluneen toimintakauden tapahtumia ja arvioidaan, kuinka olemme onnistuneet toteuttamaan syksyllä tehtyä toiminnan suunnittelua ja kuinka olemme pystyneet vastaamaan lasten tarpeisiin arjessa. Käymme arviointipäivässä tarvittaessa myös laajemmin läpi perheiltä saatua asiakaspalautetta.

Jokaisella työntekijällä on lisäksi vuosittain **tulos- ja kehityskeskustelu** yhdessä esimiehensä kanssa. Keskustelun tarkoituksena on työntekijän ammatillisen itsearvioinnin läpikäyminen sekä koulutus- ja kehitystarpeiden kartoittaminen.

Toimintaa arvioidaan myös erilaisten kyselyjen pohjalta, joihin vanhemmat ja kasvatushenkilöstö vastaavat. Vanhemmilta kerätään säännöllisesti palautetta ja arviointia toiminnasta sähköisesti täytettävällä kyselyllä, joka lähetetään kaikille Vantaan päiväkotien asiakasperheille. Tästä kyselystä päiväkotia saa koonnin, jonka perusteella päiväkodin henkilöstö käy keskustelua ja tarvittaessa muokuttaa toimintatapojaan vastaamaan paremmin lasten ja perheiden tarpeita. Kasvatushenkilöstö vastaa säännöllisesti *kunta10-kyselyyn*, jonka teemoina ovat mm. oman työn arviointi ja työssä jaksaminen. Tämän kyselyn palautteen pohjalta arvioidaan työyhteisön toimivuutta ja rakenteita. Jos niissä koetaan olevan haasteita, työyhteisö etsii niihin yhdessä ratkaisuja esimiehen johdolla.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Hyvinvointityö, yhteistyötahot ja kumppanuudet

Hyvinvointityö on tärkeä osa työtämme. Sen perustana on jokaisen yksilön ja koko yhteisön hyvinvointi, joka syntyy turvallisuudentunteesta ja perustarpeiden tyydyttämisestä. Kokonaisuudessaan hyvinvointityö muodostuu toimivasta kasvatuskumppanuudesta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa sekä turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta toimintaympäristöstä. Työntekijöiden työhyvinvointi pohjautuu oman työnsä arvostamiseen ja siitä nauttimiseen. Työtämme sävyttää aina ammatillisuus. Tiedämme työmme tavoitteet ja teemme ne kaikille näkyviksi.

Pakkalanrinteen varhaiskasvatussuunnitelma

Aikuisten hyvinvointi heijastuu suoraan lapsiin ja heidän viihtyvyyteensä. Työhyvinvointia lisäämässä päiväkodissamme toimii myös Hupitoimikunta, joka järjestää henkilökunnalle pientä piristystä arkeen sekä halukkaille silloin tällöin tapahtumia myös vapaa-ajalle. Työhyvinvointiin liittyviä tiedotteita ja esitteitä on koottu ”Työhyvinvointi”-kansioon.

Pienryhmiin perustuva toimintamme tukee kaikkien hyvinvointia. Pienemmässä ryhmässä avoimen ilmapiirin, laadukkaan vuorovaikutuksen ja aikuisen aidon läsnäolon toteuttaminen on paljon helpompaa. Lisäksi kasvattajatiimit pyritään säilyttämään samoina mahdollisimman pitkään, jotta turhilta ihmissuhteiden katkeamisilta lapsen elämässä välttyttäisiin. Työyhteisön rakenteet ovat suunniteltu tukemaan hyvinvointityön toteuttamista.

Henkilökunnan perehdytyksen yhteydessä käydään läpi talon yleiset toimintatavat sekä toimintaohjeet eri tilanteisiin. Toimintatavat ovat myös kirjattuna ”Perehdytys”-kansiossa ja toimintaohjeet sekä ohjeistukset kriisitilanteisiin ”Turvallisuus”-kansiossa. Kiusaamisen ehkäisy-ohjelma on laadittu ja se löytyy niin ikään ”Turvallisuus”-kansioista.

Toteuttaessamme laadukasta varhaiskasvatusta teemme yhteistyötä monien tahojen kanssa, jotta lapsen paras toteutuisi kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa. Alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja ja tukea tarvitsevien lasten terapiahenkilöstö ja tutkiva taho ovat arkemme luontevat yhteistyökumppanit. Lisäksi teemme yhteistyötä lastenneuvola kanssa. Yhteistyö neuvolan kanssa tiivistyy 4-vuotiaan hyvinvointitarkastuksen yhteydessä. Vanhempien kanssa käydään keskustelu ennen 4-vuotistarkastusta *Hyve-lomakkeen* pohjalta ja päiväkotitoiminta lähettää täytetyn lomakkeen neuvolaan. Neuvola puolestaan palauttaa täydennetyn *Hyve-lomakkeen* päiväkotiin hyvinvointitarkastuksen jälkeen. Esiopetusryhmä toimii lisäksi yhteistyössä Veromäen ja Kartanonkosken koulujen kanssa, jotta siirtyminen koulun puolelle sujuisi joustavasti. Tikkurilan seurakunta on ollut mukana järjestämässä joulun ja pääsiäisen aikaan pieniä hartaushetkiä evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluville lapsille. Jos perheellä on asiakkuus lastensuojeluun, voimme olla myös lastensuojelun kanssa yhteistyössä perheen suostumuksella.

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä

Tutustuminen tähän Pakkalanrinteen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa antaa paljon tietoa arvoistamme ja toimintatavoistamme. Lisäksi toimintaamme voi tulla tutustumaan aina päiväkodin ollessa avoinna. Kerromme mielellämme lisää käytännöistämme ja päiväkotimme arjen suunnittelusta.

www.vantaa.fi/opetus_ja_kasvatus on koottu kattavasti tietoa varhaiskasvatukseen liittyen. Sieltä löytyy tietoa eri päivähoitomuodoista avoimen varhaiskasvatuksen kerhoista esiopetukseen.

Vantaan kaupunki
Pakkalanrinteen päiväkoti
Pakkalanrinne 4, 01510 Vantaa
p. 09-839 23178

Vantaa